

I forspilder chancen

Af Claus Hjortdal, formand for Skolelederforeningen

Reformen af folkeskolen er på vej ind i sit tredje år og burde bide sig fast. Nogle steder er det også ved at ske. Men mange steder lukker dårlig økonomi og pressede arbejdsforhold luften ud af folkeskolen og den skolereform, der ellers skulle give de kommende generationer et løft

Reformer har der altid været, og 2014 i 200-året for indførelsen af undervisningspligt og indførelsen af folkeskolen fik vi skolereformen – en af de store reformer på området i mange år. Målene om, at flere børn skal blive dygtigere, trives bedre, og at vi skal bryde den negative sociale arv, kan ingen være uenig i. Skolelederne bakker op om reformprojektet – det skal der ikke herske tvivl om – men gør politikerne?

Vi oplever i hvert fald, at det går den gale vej. Arbejdsforholdene i folkeskolen for pressede. Vi har som ledere ikke fået den frihed og mulighed for at forandre, der skal til for at drive skolen optimalt. Økonomien til at drive skolerne og realisere reformen er lang de fleste steder utilstrækkelig. Endelig ser vi, at helt centrale elementer i reformen rulles tilbage.

Arbejdspresset er for stort. Nedlæggelser og sammenlægninger af et stort antal skoler over de sidste seks år har betydet, at hver 6. skoleleder og hver 8. lærer i dag er væk. Vi ved, at lærerne udgør den betydeligste positive enkeltfaktor for børnenes læring, og at lederne er den vigtigste enkeltfaktor for hele skolens succes. Men i dag er vi altså væsentlig færre både lærere og ledere til at løfte.

Vi har spurgt vores medlemmer om deres vilkår. De peger samstemmende på, at ressourcerne ikke er i balance med de lovbestemte krav, og at de har alt for travlt – med særdeles lange arbejdsdage. Der er for få ledere og med de færre ansatte er muligheden for at løse opgaverne ordentligt blevet mindre. Det holder simpelthen ikke at blive ved med at udtynke bemanningen.

Skolereformen i sig selv er en meget stor forandring af folkeskolen. Med en ny praksis for læring, undervisning, uddannelse, dannelse, effektmåling, skolens, arbejdets organisering og ikke mindst en ny lederrolle. For der skal ledelse til, hvilket der heller ikke mangler dokumentation for eller anerkendelse af. Det handler om at holde fast, og sammen med medarbejderne pukler vi for at lave vaner, kultur og praksis om og arbejde målrettet med at hæve niveauet.

Men glemt er det, at vi som ledere skulle stå styrket med større handlefrihed til at lede og at prioritere. Der bliver brugt for mange ressourcer på tilsyn og monitorering, konsulenter og afrapportering. Detailstyring skal der derfor være mindre af. Det skaber overstyring frem for tid til at styrke den generelle og pædagogiske ledelse tættere på lærernes undervisning og elevernes læring. Desuden har vi en række administrative opgaver, der opleves som tyngende og hæmmer fleksibiliteten.

Med de mange nye opgaver, der er fulgt med reformen og arbejdet med at gøre folkeskolen mere inkluderende er det heller ikke i orden, at en stor del af mellemlederne i folkeskolen kun er ledere på deltid. Det levner ikke plads til at udøve den ledelse, der er nødvendigt for at flytte folkeskolen – at være tæt på undervisningen og elevernes læring. Vi kræver derfor, at alle kommuner nu vurderer, om der er den ledelsesbemanding og tid, der er nødvendig for at levere kvalitet og lede tilfredsstillende.

Vi ved desværre, at det ofte ikke er tilfældet. Vi ved også, at finansieringen af folkeskolen og reformen i mange kommuner ikke er på plads. Med reformen er danske elevers undervisningstimetotal steget ca. 2000 timer over et helt skoleforløb. Det er rigtig godt, men pengene er ikke fulgt med. Regner man på den gennemsnitlige udgiften pr. elev pr. undervisningstime, er den over de sidste fem år faldet ca. 25 %. Oven i personalereduktionerne lukker det luften ud af reformprojektet.

Allerede ved årsskiftet vidste vi, at i hvert fald halvdelen af kommunerne i år ville fortsætte besparelserne på skolerne. Der skæres i stillinger, undervisningstimer og forberedelsestid. Der nedlægges og sammenlægges fortsat skoler, så klassekvotienterne stiger. Med store forskelle, der er i kommunernes udgift pr. elev, bliver stadigvæk sværere at tro, vi har et ensartet folkeskoletilbud herhjemme.

De økonomiske forhandlinger mellem stat og kommuner halter. Ikke mindst det omtalte omprioriteringsbidrag er gift for skolerne. Skolen må ikke være en kamplads. Den er et fælles anliggende, som vi skal stå sammen om og investere i. Vi kan ikke basere en folkeskole på tillægsbevillinger, og selv om at der selvfølgelig er kamp om midlerne, er det for tit skolerne, der må holde for. Alt for tit.

Vi skal have en stærk, fælles folkeskole. Men kvalitet koster. Lad derfor være med at spare på børnene, stop nedskæringerne, og skab i stedet bæredygtige skoler og institutioner. Folkeskolen og reformen fortjener, at alle parter omkring skolen forpligter sig til at samarbejde og sikre den nødvendige finansiering i en borgfred frem til 2020.

Historisk set ved vi, at reformer af større slags ikke bare sådan bider sig fast på én gang og gennemføres på kort tid. Når det gælder vaner, kultur og praksis, der skal laves om, tager det sin tid. Derfor handler det om at være vedholdende og udholdende. Derfor er det helt centralt i denne skolereform, at opbakningen til den blandt skolens medarbejdere og ledere er intakt – og derfor er det utroligt vigtigt, at vores nationale og lokale politikere står fast og ikke slipper taget.

Nemt er det ikke. Det fortæller et tilbageblik i historien uden sammenligning, men alligevel med paralleller: Reformationen i 1500-tallet var en kæmpe omvæltning med en opstramning på mål, viden og tro. Vi kender resultatet, men mere glemt er nok, at reformationen efter ikke lang tid stod over for en modreformation præget af langvarig ideologisk og økonomisk magtkamp.

Også skolereformen er en opstramning af praksis, mål og organisering. Også den står over for en modreform. Allerede dens undfangelse i forbindelse med lærerlockouten i 2013, regeringsindgrebet og Lov 409 var ikke den bedste start. Det er reformen og skoleledelserne oppe imod. Det er et vilkår. Men vi kan iagttagende, at der er kræfter, der fortsat arbejder på at få rullet ændringerne i ændringerne reformen, organiseringen af arbejdet m.m. tilbage.

Også dele af forældregruppen og befolkningen reagerer mod centrale nye elementer i reformen, især den længere og mere sammenhængende skoledag. Det er kvaliteten heraf, der berettiget nok stilles spørgsmål ved. Men skal der leveres bedre kvalitet – og det skal der – når det gælder børnenes udbytte af deres skolegang, så skal ressourcerne være til stede.

Når vi derfor nu oplever, at det nationalt fra politikerne bag reformen og ikke mindst lokalt politisk besluttes at slække timetallet, korte skoledagene og rulle dele af skolereformen tilbage – så er det en modreform. Fra visse sider med den simple bagtanke: En dårlig skolereform er et skridt tilbage til det, man opfatter som de gode, gamle dage, der slet ikke var så var så gode endda. Så Skolelederforeningen siger: Hold fast i reformen. Den fejler ikke noget.

Med de flere faglige undervisningstimer og timerne til understøttende undervisning fik vi netop muligheden for at skabe en skole, der kan bringe ikke bare børn med boglige forudsætninger langt, men alle børn med deres meget forskellige forudsætninger. Men med afkortning af skoledagen er der ikke tid og plads til at øge alle børnenes udbytte af deres skolegang ved at arbejde mere varieret, kreativt og fordybende. Det er virkelig en skam, hvis den mulighed forspildes.

Vi jamrer ikke, vi banker i bordet. Politikere, I kan ikke bare skrue op for ambitionerne og ned for økonomien. Hvis ikke I kan gå helhjertet ind for skolen og for den reform, I selv har vedtaget, kan I ikke forvente, at vi andre gør det. Folkeskolen er afgørende for landets fremtid, og skolereformen er chancen for at gøre det bedre – forspild ikke den chance!